

בעזרה"ת אֵלֵינוּ שֶׁל תְּנִידוֹ

גליון 592

בית הכנסת "עולי בבל" ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל רח"י יוסף חיים אור-יהודה ת"ו

פרשת השבוע
פרשת וישב

מצות נר חנוכה התייחדה מכל המצוות. משום כך אומרת הגמרא "פתילות ושמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת, מדליקין בהן בחנוכה בין בחול בין בשבת". (שבת כ"א): הפירוש הפשוט הוא, שפתילות ושמנים שאינם טובים להדלקה בשבת מפני שאינם דולקים יפה והאדם עלול להטותם בשבת, ניתן להדליק בהם נרות חנוכה, אשר "אין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד".

פתיח האהל

פוטיפר קונה עבד חדש, בתוך מספר חודשים מתקדם העבד מדרגה לדרגה עד שהוא נהיה מנכ"ל בית פוטיפר.

הסיבה לקידום המהיר והבלתי הגיוני היא "וירא אדוניו כי ה' איתו וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו". אומרים רבותינו שפוטיפר שם לב שעל כל דבר יוסף אומר שנים שלוש מילים לא מובנות: "בעזרת ה', או אם ירצה ה'". עוד דבר מפליא אומר הזוהר הקדוש: כל דבר שביקש פוטיפר מיוסף, ועלה בדעתו של פוטיפר לשנות למשהו אחר – מיד היה נהפך הדבר בידו של יוסף לרצונו של פוטיפר. לדוגמה: כשביקש פוטיפר שתיה חמה, ויוסף הלך להביא. אך לפתע שינה פוטיפר, וביקש שתיה קרה, להפתעתו הרבה באותו הרגע נהפך המשקה שביד יוסף למים קרים. התהליך הניסי חזר על עצמו בעוד מקרים.

רוב רובם של האנשים שאנו מכירים, אפילו אלו שאינם מקפידים על שמירת תורה ומצוות, אומרים "בעזרת ה', אם ירצה ה'". שמא פעם קרה למישהו מאיתנו נס כמו שהתרחש עם יוסף מידי יום? או אולי קודמנו בעבודתנו בשל כך?! הבה נחשוב מהי הסיבה שאצל יוסף הצדיק זה עבד ואצלנו לא כל כך... אולי תאמרו: יוסף היה צדיק, בנו של יעקב, אחיו נביאים קדושי עליון – אנחנו לא. נכון. אבל התורה כותבת בפירוש, שהסיבה היא בגלל הקפדתו של יוסף 'לשתף' את הקב"ה בכל מעשיו ותוכניותיו. כשיוסף הצדיק שהה במצרים אמר על כל פעולה ופעולה שהיא נעשית בעזרת או ברצון ה', הוא הרגיש את אמירתו בכל ישותו. יוסף, בשונה מחלקנו, הוא חי את זה. מכאן נבעה ההנהגה הניסית שבה הונהג יוסף במצרים.

התורה חוזרת על סיבה זו פעמיים, בבית פרעה ובבית הסוהר, כשמיד אחר כך מתוארת עלייתו של יוסף לגדולה נוספת. ללמדנו אין זו חכמה לומר שהכל בעזרת וסיוע הקב"ה כשהכל הולך לפי התוכנית שלי, כל עוד שהוא לא מפריע, מה איכפת לי לעשות 'שיתוף' איתו?

אבל אם גם כשאני מגיע למצב בו לא הולך לי לפי רצוני כשם שיוסף הצדיק היה בבית הסוהר - ואני מודע לכך שהכל ברצוני יתברך, הוכחתי לעצמי שאני מסתובב עם הנהגה אלווקית כל הזמן.

שבת שלום וחנוכה שמח שמשון אליעזר פוקס

אך ה"שם משמואל" (חנוכה תרע"א) מבאר שמונח בדברים פרוש עמוק יותר. הפתילות והשמנים הם כנגד נשמות עם ישראל, כמאמר הכתוב: "נֵר ה' נְשָׁמַת אֶדְם" (משלי כ', כ"ז). הרמז בדבר הוא, שנשמות עם ישראל שהשבת הקדושה לא הדליקה אותם, כלומר שהם הרגישו את הרגשת שמירת השבת, אך היא לא הציתה והבעירה בהם את ההתלהבות לבורא העולם, אזי נר חנוכה הוא שיבעיר בהם את הרצון להידבק בקב"ה. וזה באים רבותינו ואומרים: פתילות ושמנים שלא מדליקים בשבת מדליקים בהם בחנוכה. לחנוכה יש כח נורא להדליק את האדם! לפעמים עצם ראיית הנרות הדולקים גורמת להם אותה התעוררות פנימית של נשמתם!

לכן אנו רואים שאפילו בני אדם הרחוקים מתורה ומצוות מדליקים נר חנוכה. ורבים חזרו בתשובה וקבלו עליהם עול מלכות שמים לאחר שנרות החנוכה האירו את נשמותיהם! האם אנחנו, באמת מסוגלים להרגיש אורות גבוהים כאלה? בהחלט כן, אלא שזה תלוי במידת הכנתו של האדם. כגודל ההכנה של האדם, כך יזכה שיושפע עליו האור הגדול. דרגות רבות יש, אך לכל הפחות עלינו להתבונן לפני הדלקת הנרות מה אנו הולכים לעשות כעת. כמו כן, נהוג לשבת זמן מה ליד הנרות ולהביט עליהם, בכדי שהאור המתעורר ומאיר ע"י הנרות יחול עלינו ויישאר בקרבנו לכל השנה.

זמני השבת
הדלקת נרות מוצאי שבת
4:14 5:17
נא לטמור על קדושת הגליון
אין לקרוא בשעת התפילה
ל"ת 5:50

אֶהָא הַהִלְזָה

* יש נוהגים, שכאשר מדליקים את הנרות, מיד כאשר רואים שהאש נאחזה בפתילה, מסלקים ידיהם ועוברים לנר הבא. וכתב מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל, שאינם עושים כהוגן. משום שיש להיזהר בשעת ההדלקה, שלא לסלק את היד, עד שתהיה השלהבת עולה מאליה, כלומר, שתאחז האש היטב בפתילה. וכמו שכתבו הפוסקים לגבי נר שבת, שעל האשה להיזהר להדליק "את רוב היוצא מראש הפתילה שבנר". וכן הדין לגבי נר חנוכה. שכיון שמברך "להדליק נר חנוכה" צריך להדליקו בעצמו היטב.

* כשמדליק נרות חנוכה צריך לדאוג שיהיה בנר די שמן כדי שידלוק לכל הפחות חצי שעה מזמן הדלקתו, וכן אם מדליק בנרות של שעווה, צריך להיזהר שיהיו הנרות גדולים כדי הצורך שידלקו לפחות חצי שעה מזמן הדלקתם אחר צאת הכוכבים (ומצויים נרות צבעוניים המותאמים במיוחד למנורות חנוכה קטנות, ואינם דולקים חצי שעה, ויש להיזהר שלא להדליק בהם). ובערב שבת שמדליקים נרות מוקדם צריך ליתן שמן יותר כדי שידלקו הנרות עד לאחר צאת הכוכבים חצי שעה לפחות.

מספרים על המגיד הירושלמי הרב בן ציון ידלר שהיה יושב שעות ארוכות ומביט בנרות החנוכה, שאלו אותו פעם, ביטול תורה?? יש עוד דברים לעשות? ענה להם: יש לנו פעם בשנה הזדמנות לראות ישועות כל כך גדולות וכתוב שהקדוש ברוך הוא גנו את זה בנרות. איזה עניין גדול ואנחנו לא נביט בכך?

להערות והארות, הנצח ות,
לעילוי נשמת וכו' 054-8444774
לקבלת העלון במייל נא לכתוב ל:
8444774@Gmail.com

אהל לחידוש

חידושים ופנינים לשולחן השבת

חסיד עשיר מחסידיו של רבי חיים מצאנז נכנס לחדרו על מנת שהרבי יתרץ לו מספר קושיות בהן התקשה בלימודו. טרם שניגשו ללימוד עצמו פנה רבי חיים לחסידו וביקשו שישתתף במצוות הכנסת כלה בה עוסק הרבי כעת. "רבי", השיב החסיד, "לא באתי כדי להשתתף במצוות הכנסת כלה. רציתי לפלפל עם הרב בלימוד". עגמו פניו של רבי חיים מצאנז על סירובו של יהודי לעזור ליהודי אחר ופנה אליו בתוכחה מרומזת: "כעת תירצת לי קושיה גדולה שזמן רב תהיתי על פשרה. בפרשת וישלח אנו מוצאים שיעקב נותר לבדו "ויאבק איש עימו", פירשו רבותינו שמדובר בשרו של עשו.

"לעומת זאת, בפרשת השבוע, וישב, יוסף תועה בשדה וגם שם מופיע איש, "וימצאהו איש... וישאלהו לאמר מה תבקש", ושם הסבירו חז"ל שהיה זה מלאך גבריאל. "ואני עומד ותמה", המשיך הרבי, "מי גילה לחז"ל שהאיש הראשון היה שרו של עשו, והשני היה מלאך גבריאל? הרי בשניהם כתוב רק איש." "כעת מבין אני מהיכן המקור לדרשתם. מאחר שבפעם הראשונה בא האיש רק כדי להיאבק (להתפלפל בלימוד) הרי זה שרו של עשו, ואילו אצל יוסף פנה אליו האיש בבקשת עזרה לאמר "מה תבקש?", אם מדובר בהצעת עזרה - הרי זה המלאך גבריאל..."

"ועשה לו כתונת פסים"

למרן ה"בית יוסף" (רבי יוסף קארו), היה מלאך מן השמים שגילה לו סודות תורה, וחלק מדברי תורה אלו נכתבו בספר "מגיד מישרים". והמלאך גילה ל"בית יוסף" מדוע הכתונת של יוסף הייתה עשויה דווקא פסים.

מכיון שאברהם אבינו הייתה מידתו חסד, והחסד על פי הסוד צבעו לבן. ויצחק אבינו היה במידת הגבורה, צבע הגבורה הינו ארגמן (אדום). יעקב אבינו היה מיזוג של אברהם ויצחק גם יחד, בסוד מידת תפארת ואת כל תורתו מסר ליוסף בנו. לכן עשה לו כתונת עשויה פסים - פס לבן ופס אדום.

"וישליכו אותו הבורה... וישבו לאכול לחם"

והשאלה זועקת, השבטים הקדושים החליטו למכור את יוסף לאחר שדנו דין תורה, במסקנתם הגיעו שיש לו דין "רודף" שמצוה להורגו. בסוף החליטו להמיר את גזר הדין בהשלכה לבור. אבל איך יכלו לאכול לחם מיד אחר כך?

מסביר הגאון רבי יצחק זאב סולובייצ'יק מבריסק זצ"ל הרמב"ם פסק להלכה שדיינים שעסקים בדיני נפשות, חייבים לצום במשך כל זמן הדין, רק לאחר שיפסקו את הדין רשאים הם לאכול. משכך, היו השבטי שרויים בצום משעות הבוקר המוקדמות, ורק לאחר שהושלך יוסף לבור יכלו לפתוח את צומם ולאכול, ואין כאן חלילה וחס משום "רקידה על הדם" של יוסף. ועוד, מדייק הרב אהרן זכאי שליט"א, התורה כתבה וישבו לאכול "לחם". האם לא הייתה להם שום תוספת ללפת בה את הפת? באה התורה ללמדנו, שגם כשהזקקו השבטים לאכול, עדיין השתתפו בצרתו של יוסף ולא אכלו אלא לחם בלבד.

אהל המעשה

ניסיונו הקשה של יוסף עם אשת פוטיפר בפרשתנו, ויוסף מקבל תעצומות נפש להתגבר על הניסיון הקשה, ובורח החוצה בלא להתעמת ישירות מול אשת פוטיפר. כפי שמתארים חז"ל בתלמוד (סוטה לו:): שנגלתה לו דמות דיוקנו של אביו ואמרה לו: "עתידין אחיך שייכתבו על אבני אפוד, ואתה ביניהם. רצונך שיימחה שמך מביניהם?!" נקודה מעניינת היא תשובתו של יוסף לפיתוייה: "הן אדוני לא ידע אתי מה בבית וכל אשר יש לו נתן בידי. איננו גדול בבית הזה ממני, ולא חשך ממני מאומה, כי אם אותך באשר את אשתו, ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלוקים?!"

רבינו משה, האלשיך הקדוש, עומד על כפל לשון בדבריו של יוסף. המילים "ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת", ו"חטאתי לאלוקים", טומנים בחובן בעצם את אותה משמעות. מדוע כפל יוסף את דבריו? סיפור מיוחד סיפר הגה"ח רבי משה שיינערט שליט"א, מזקני תלמידיו של הגאון האדיר רבי אהרן קוטלר זצ"ל בלייקוד:

פחד מצמיית ומשתק מפני כלבים היה לו לרבי אהרן קוטלר. בשל כך, היה מסתובב ראש הישיבה כשמטריה בידו, גם בימות הקיץ. אם יהין כלב עז-פנים וחצוף לתקוף את ראש הישיבה, יקבל מנה אפיים מן המטריה הגדולה... באחד הימים יצא רבי אהרן מבניין הישיבה, ומולו מגיח כלב. רבי אהרן עשה חשבון בלבו: אפקט התקיפה בהפתעה חזק הוא ביותר, טרם יקדים הכלב לנשוך אותי, אתן לו מכה בראשו ואברח. אך תקוותו של הרב נכזבה. הכלב ספג את המכה ולא הסכים לעבור על כך בשתיקה. סדרת נביחות רועמות הדהדה בחלל, והכלב ניסה בכל דרך אפשרית לקפוץ על הרב.

מי שהציל את המצב היה "בוני". בוני זה, היה עובד גוי של הישיבה, והוא בדיוק עבר במקום. מיד קפץ על הכלב, סילקו לאלתר בבושת פנים, והציל את רבי אהרן מגורל קשה.

"כל ימיו", סיים רבי משה שיינערט בהתפעלות, "הכיר רבי אהרן טובה לגוי זה, בכל בוקר הקדים לו שלום, ודאג לכבדו במנות כבוד שעבור הגוי היוו עולם ומלואו". החיוך שעל פני רבי משה מתרחב: "כל זה בגלל שהוא הציל אותו מנביחותיו הקלושות של כלב פינצ'ר שבקושי הגיע לגובה נעלו של ראש הישיבה".

זהו ביאורו של האלשיך הקדוש לכפל הלשון של יוסף, והנה הדברים בלשון קדשו: "איך אעשה הרעה הגדולה הזאת - להיות כפוי טובה. ומה שקראתיה 'גדולה' הוא, שמהיותי כפוי טובה לבשר ודם, אבוא להיות כפוי טובה לה'. כמו שאמרו חז"ל: הפה שאמר לא ידעתי את יוסף, אמר לא ידעתי את ה'... [וכך יתבאר הפסוק] ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת - להיות כפוי טובה לבשר ודם, שאם כה אעשה אהיה גם כפוי טובה לה', וזהו 'וחטאתי לאלוקים'".

כך גם כתבו חז"ל במילים מפורשות (מדרש הגדול שמות ח): "כל הכופר בטובתו של חברו, לבסוף כופר בטובתו של מקום". אם אינו מרגיש חובת השבה והכרה - ולו ברגש פנימי בליבו ובהבעת תודה - לחברו, מדוע שיחוש את חסד ה' עימו? הוא בטוח שחייבים לו הכל.

"ה' בשמיים מאוד לא אוהב שמשקרים", ניסה אבא לחנך את בנו הקטן כאשר תפס אותו על שקר. עוד האב מדבר וברק הבריק בשמים ורעם אדיר התגלגל. "כאשר משקרים ה' שולח רעם חזק להזהיר את מי ששיקר".

עברו מספר שבועות ובשעת לפנות-בוקר חורפית רעם מחריש הקפיץ את הילד ממיטתו הוא רץ בבהלה למיטת אביו: "אבא, אבא, עכשיו כולם ישנים ואף אחד לא משקר. למה יש רעם בשמיים?" מנומנם למחצה השיב לו האב: "זה בגלל שעכשיו מחלקים את העיתונים..."

חדש!!! חדש!!!
מנין נוסף למנחה
בשעה 13:00
מנין נוסף לערבית
בשעה 20:00
בבית הכנסת
"עולי בבל"
רח' יוסף חיים 10

"**יוסף מחייב את הרשעים**", אלו דברי הגמרא ביומא (לה:). הקביעה הנחרצת הזו באה לאחר תיאור מפורט של ניסיונות אשת פוטיפר לשדל את יוסף לחטוא. יוסף מסרב ומסרב, לא מוכן אפילו לשמוע חז"ל (סוטה לו:). מלמדים שאילולא שנראתה ליוסף דמות דיוקנו של אביו, יעקב, בחלון, יוסף לא היה עומד בניסיון חלילה וחס.

מקשה הרה"ק רבי **מנחם מנדל מוויטבסק**, בספרו "פרי הארץ": כיצד ניתן לחייב את הרשעים לעתיד לבוא, מכוחו של יוסף שעמד בניסיון? הן ליוסף נתגלה דיוקנו של אביו והציל אותו, לרשעים הללו - לא נגלה דיוקנו של יעקב או של צדיק אחר ומנע מהם לחטוא. הכיצד יש להשוות אותם זה לזה?

בסופה של מלחמת העולם השנייה, הגיעו הנאצים ימ"ש עד לאל-עלמיין שבגבול מצרים. ברשותם הכריזו שהכותל המערבי, שמפורסם בעולם הכללי בתואר שרק יהודי יכול להבינו אל-נכון - כותל הדמעות - הולך להיות כותל דמעות אמיתי, רח"ל... היהודים בארץ הקודש היו בפתח נורא, צדיקי עליון ערכו כידוע תפילות ותחנונים להצלת שארית פליטת ישראל. ואז הכל נגמר... הנאצים נסוגו לאחור, צבאו של רומל ימ"ש ספג אבדות קשות וחזר מוכה וחבול לארץ מוצאו כשחלק מהחיילים נעלם לצמיתות בזהות בדויה כדי להתחמק מעונש. אף אחד לא ידע מה הסוד. מהי הסיבה שהצליחה להביס את הצבא שהצליח, בכח הזרוע ושיטות לחימה פסיכולוגיות, להשחית בעולם כולו.

לאחר שנים מספר גילה קצין אנגלי את הסוד, וכה סיפר: לצורך אספקת מי שתייה סדירים לחיילי הצבא הבריטי המלכותי, הונח צינור מים ארוך מתוך מצרים לאזור הקרבות. על מנת להוביל מי שתייה נקיים לחיילים הרבים. בשלבי ההפעלה הראשוניים של הצינור, הצליח הצבא הנאצי להניח את ידו על קטע מסוים בצינור, וכחלק מהמאמץ המלחמתי לטובתם וחבלה באספקה לצבא האנגלי, הם הרוויחו בפעולה אחת שתי מטרות: שברו קטע בצינור והעבירו את המים אליהם. במדבר היה הצמא גדול מאוד והחיילים הגרמנים שנהנו מהאספקה שבאה על גבם של האנגלים, שתו כמויות אדירות ללא חשבון. מה שהם לא לקחו בחשבון היה פרט קטן וחשוב: המים שעברו בצינור בימים הראשונים נועדו לבדיקה בלבד, והכילו תערובת מי-ים ומים שאינם ראויים לשתייה. שעות ספורות הספיקו לאנגלים לגלות שהצבא הגרמני "מתפתל על קיבתו", סובל ממחלות ים וזיהומים, וזו הייתה תחילת הנסיגה של הגרמנים עד למיגורם.

מבאר הרה"ק רבי מנדלי מוויטבסק כוונת דברי חז"ל בעומק: "דמות דיוקנו של אביו" נתגלתה ליוסף. פירוש: יוסף ראה בעיני רוחו את יעקב אביו, את צדקותו, הוא נזכר בלימוד התורה שלמדו יחד, ביראת השמים שהחדיר לו אבא. זהו הכח שעמד לרשותו של יוסף ומנע אותו מלחטוא חלילה וחס. וכיצד זה קשור לרשעים, כן, אותם אלו שיוסף מחייבם לעתיד לבוא? בספר "פרי הארץ" מבאר זאת בדרך הסוד. אולם אנו ננסה להבין כערכנו את היסוד: בשעת הפיתוי של היצר, הרשע אינו מסוגל לעמוד בניסיון, זה גדול עליו. אבל לא על זה תובעים אותו בשמים. התביעה עליו היא אחרת: למה הגדרת את עצמך כירשע! למה לפני כן לא הזרמת בצינור האישי של נשמתך: תורה, תפילה, יראת שמים! אילו היית דואג למלא את מצברי הנשמה שלך בתוכן טוב, מי שתייה מתוקים היו עוברים תדיר בצינור שלך, בשעת הניסיון הייתה נגלית לך 'דמות דיוקן' רוחנית שהייתה מסייעת לך לעמוד בו.

בימי החנוכה נודה לקב"ה: "ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם", נזכור רק שהחשמונאים לא זכו לסיוע האלוקי הזה בעת צרה יש מאין, קודם לכן הם מסרו נפש תקופות ארוכות בלא שידעו מה ילד יום. אנשים רבים אומרים: ילו הייתי צדיק... אלא שלא נעשים צדיקים פתאום, עובדים בשביל זה כל העת. העבודה הזו חייבת להיות ללא הרף כל הזמן, כי בעת הניסיון העמידה בו תהיה תלויה בצורת ההתנהגות היומיומית שלנו. (הר"י ישראל מלכה)

**ברכה והצלחה
ובריאות איתנה**

אסף בן אשר ומשפחתו הי"ו
דוד אשר בן איבון ומשפחתו הי"ו
אופיר בן אורה ומשפחתו הי"ו

לרפואה שלימה

סעיד אשר בן לאה הי"ו
אורה בת סניורה הי"ו

שיעור בפרשת שבוע

מהרב שמשון פוקס שליט"א
כל יום חמישי
מיד לאחר מנחה
בביכנ"ס אור אבנר
רח' משה דיין קרית הסביונים יהוד
מנחה - בשעה 16:20

בית הכנסת "היכל יצחק דוד"
רח' דוד אלעזר 18

תפילת שחרית - 7:00
מנחה וערבית (סמוכות) - 16:20
שיעורי תורה מידי יום אחרי ערבית
יום א' - הרב שמשון פוקס שליט"א
יום ב' - הרב הגאון אברהם הכהן שליט"א
יום ג' - הרב שלום אטלן שליט"א
יום ד' - הרב בן יאבו שליט"א
יום ה' - הרב דניאל קמחי שליט"א

בית הכנסת
"עולי בבל"

ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל
שחרית - 5:00
מנין ב' - 7:30
מנחה ערבית - 16:20
שיעורי תורה מידי יום
לאחר ערבית
יום א' ב' ה'
רב בית הכנסת
הרב יהונתן אמדי שליט"א
יום ג'
הרב שמשון פוקס שליט"א
יום ד'
הרב נאור דרשני שליט"א
יום ה' -
הרב רפאל עגיב שליט"א
בשעה 20:00

"עץ חיים היא למחזיקים בה"
לזכות להצלחה ולבריאות איתנה

טוביה שרבי בן נזימה
ומשפחתו הי"ו
דוד חיים בן עליזה
ומשפחתו הי"ו
אלון כהן בן אורנה
ומשפחתו הי"ו